

Transporthistoriskt Nätverk

Datum
2022-10-28

Vår referens

Sida
1(3)

Ert datum
2022-06-20

Er referens
I2022/01350

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Transporthistoriskt Nätverk remissvar på rapporten Arlanda flygplats – en plan för framtiden, Ds 2022:11 Diarienummer: I2022/01350

Transporthistoriskt Nätverk saknar det historiska perspektivet i utredningen. Statens maritima och transporthistoriska museer borde vara remissinstans såsom Riksantikvarieämbetet. Samtidigt har det kommit till vår kännedom att Swedavia har sagt upp Arlanda-samlingarna från sina lokaler.

Arlanda flygplats och Arlanda-samlingarna är en del av civilflygets historia i Sverige. I ivern att planera för flygets framtid i en snabbt föränderlig värld är det viktigt att inte tappa kunskap på vägen. Arlanda-samlingarna visas och sköts på ideell basis av engagerade människor som kan den här delen av vår gemensamma nationella historia. Arlanda-samlingarna är en del av berättelsen om Arlandas betydelse och framväxt och hör hemma i sitt sammanhang på Arlanda.

En stor del av kulturarvsbevarandet överläts till civilsamhällets krafter som med stor entusiasm, engagemang och specialkunskap gör en heroisk insats. Utan dem skulle vi inte ha den mångfald av olika yttringar av kulturarvet att uppleva som nu finns. Detta gäller i synnerhet industrisamhällets kulturarv och inte minst det transporthistoriska kulturarvet. Sammantaget blir det åtskilliga ideella timmar för att kunna bevara det rörligt i drift. Inte sällan beläggs denna del av vårt kulturarv med avgifter och regler som inget annat kulturarv.

Transporthistoriskt Nätverk, ThN, har sedan bildandet för drygt 8 år sedan gemensamt arbetat för ett stärkt lagskydd för det rörliga kulturarvet, det vill säga det transporthistoriska kulturarvet i form av äldre transportmedel, vilka i sig är en del av den transporthistoriska utvecklingen som under de senaste seklen på många sätt omdanar vår värld men som inte omfattas av bevarandelagstiftning i kulturmiljölagen. Vilket i praktiken gör att modern lagstiftning, avgifter och regler inte tar hänsyn till att bevara industrisamhällets artefakter rörligt.

ThN ser därför med stor oro på det faktum att lokalerna där samlingarna på Arlanda förvaras har sagts upp och därtill med mycket kort varsel. Möjligheten att ur ett bevarandeperspektiv hinna dokumentera demonteringen och bortforslingen av föremålen till en i dagsläget ännu ej känd lokal riskerar att allvarligt skada samlingarna. ThN anför av det skälet en önskan om återhållsamhet från Swedavia för att möjliggöra en strukturerad och ordnad utflyttning, alldeles särskilt som behovet av att riva lokalerna knappast kan vara aktuellt inom en så kort tidshorisont.

På uppdrag av Transporthistoriskt Nätverk

Helena Törnqvist
Arbetslivsintendent
Arbetets museum

Organisationerna bakom det rörliga kulturarvet

Transporthistoriskt Nätverk samlar (inklusive ArbetSam) 11 riksorganisationer inom det *rörliga kulturarvet*. Nätverket bildades 2014, men initierades genom en mötesserie som startade 2012. Organisationerna företräder följande områden inom det rörliga kulturarvet:

- Vägens kulturarv – 3 organisationer (motorfordon, tunga lastfordon och häst-vagnar)
- Järnvägens och spårvägens kulturarv – 2 organisationer (museitåg på egen respektive annans, oftast statens, infrastruktur)
- Vattenvägarnas kulturarv – 3 organisationer (ång- och segelfartyg samt ång-, segel- respektive fritidsbåtar)
- Luftfartens kulturarv – 2 organisationer (luftfartyg, flygplan och helikoptrar)
- samt ”värdorganisationen” ArbetSam som samlar industrisamhällets kulturarv i stort.

De flesta av organisationerna är inriktade på kollektivt bevarande (i föreningsform) av kollektiva färdmedel, men några har i stället inriktningen individuellt bevarande (enskilda personer) av individuella färdmedel. Dessa organisationer och deras individuella medlemmar (direktmedlemskap eller medlemskap via en förening tillhörande en riksorganisation) har det gemensamma att man ideellt verkar för att det rörliga kulturarvet – inklusive dess tekniska dimension – ska kunna såväl bevaras som användas och därmed visas upp som ett fungerande kulturarv i sin rätta kulturarvsmiljö – på väg, på räls, till sjöss och i luften.

Transporthistoriskt Nätverk i siffror:

	Föreningar/museer	Medlemmar
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	624 museer	31 200
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	20 föreningar	19 000
Veteranflyggruppen EAA Sverige	120 flygplan	700
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	33 föreningar	14 500
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	200 klubbar	105 000
Museibanornas Riksorganisation, MRO	29 föreningar	16 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	14 föreningar	5 800
Sveriges Segelfartygsförbund, SSF	72 medlemsfartyg	14 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångbåtar	15 000
Vagnhistoriska Sällskapet, VHS	1 förening	700
Åkerihistoriska Sällskapet, ÅHS	1 förening	400
Total		222 800

(I denna siffra ingår personer med medlemskap i fler än en organisation)